

Jane Jacobs, a importancia de ter veciños

“Morte e vida das grandes cidades” é o libro máis importante da historia do urbanismo, e reedítase agora en España, a tempo para establecer políticas municipais produtivas.

Para guardar tienes que **registrarte**. Si ya estás registrado, **inicia sesión**

Jane Jacobs, la madre de la planificación urbana moderna

Marta Peirano El Diario 02/06/2023

Naquel inverno no que Bob Dylan tocou por primeira vez no Village, un grupo de veciños manifestábase contra o plan de dividir o parque de Washington Square cunha autoestrada elevada de dez carrís. O plan era de Robert Moses, considerado o gran arquitecto da metrópole moderna norteamericana. Moses consolidárase en Nova York despois da Gran Depresión, sobre todo desde que o alcalde William O'Dwyer o nomeara “coordinador de construción” no ano 1946.

As súas grandes paixóns incluían as pontes, os estadios, as piscinas e, sobre todo, as grandes autoestradas cuxos peaxes xestionaba con gran xenerosidade para si mesmo, pero tamén para a cidade. Entre os seus inimigos estaban os parques, os espazos públicos onde se concentraban os inmigrantes e as funcións de Shakespeare in the Park, nas que as compañías de teatro levaban ao parque as producións do Bardo de forma gratuíta para o público en xeral.

A súa estrela comezou a apagarse nos anos sesenta, cando tentou tapar unha zona arborada de Central Park para construír un garaxe ao servizo dun restaurante de luxo chamado Tavern-on-the-Green. Pero, sobre todo, cando a líder veciñal do Village publicou Morte e vida das grandes cidades norteamericanas, recentemente editado en castelán por Capitán Swing.

A súa autora, **Jane Jacobs**, non era arquitecta, nin enxeñeira, nin tiña relación co negocio da construción. Era xornalista e canadense, veciña do Village, e tiña ollos na cara. **Lewis Mumford**, a quen Jacobs criticou pola súa visión romántica do barrio ideal como un suburbio urbano no que os veciños non se rozan, dixo con xenerosidade:

“Aquí había un novo tipo de experta, e unha moi refrescante para os círculos actuais da planificación urbana, onde as mentes fascinadas polos seus ordenadores se limitan coidadosamente a facerse só o tipo de preguntas que os seus ordenadores poden responder, sendo completamente negligentes co contido e os resultados a nivel humano”.

Foi ela quen reuniu os veciños contra Robert Moses e quen lle gañou a batalla, convencida de que a cidade moderna **non tiña nada que ver co proxecto hixienista de grandes bloques** que suxerían os tecnócratas.

Todo para o barrio, pero sen o barrio

A pesar da avaricia sociopática de Moses, a maior parte dos planificadores tiña boas intencións. Agora que había cartos para mellorar os espazos, querían aliviar o tráfico, desconcentrar os focos de gran densidade e diversificar os barrios, que tendían de forma natural á concentración racial. Vían os conflitos e querían solucionarlos modernizando as infraestruturas para que os barrios puidesen respirar. Pero actuaban **“todo para o barrio, pero sen o barrio”**.

A través dos seus proxectos, por exemplo, os “barrios étnicos” fóronse disolvendo cara á periferia, ás veces movidos por axudas e vivendas de protección oficial, outras veces porque a renovación urbana encarecía a vida e empurrábaos cara ás aforas. Este é o proceso que agora chamamos tranquilamente **xentificación**.

Jane Jacobs foi a primeira persoa en comprender este proceso e valoralo de maneira negativa. A renovación urbana superpoñía unha orde artificial, superficial e centralista sobre a vida dos barrios que, segundo explicou, funcionaban cunha orde moito máis complexa, causa e fonte da súa diversidade. Os novos plans eran ben intencionados, pero convertían os barrios en espazos monótonos, estériles e vulgares.

Jacobs cría que eran necesarias melloras, pero a súa fórmula era exactamente a contraria: **mellorar os barrios desde a base, de abaixo cara arriba**, tolerando as súas idiosincrasias e valorando os seus conflitos como fonte de riqueza cultural.

É a mesma idea que defende xente como **Ada Colau**, máis de 50 anos despois. Pero, se estas cousas nos parecen obvias no 2015, é precisamente grazas a *Morte e vida das grandes cidades*. Este libro cambiouno todo, do mesmo xeito que *Sexual Politics* cambiou as políticas de xénero, *La otra América* cambiou as políticas de axuda social e *Silent Spring* cambiou a nosa relación co planeta.

O mundo no que vivimos é **fillo directo das súas autoras e autores**.